

— Յուսով եմ, որ դուք չէք ներդանում
անկեղծութեամբ յայտնածներըս։
Ես խնդրեցի շարունակել։
— Այո, — շարունակեց — նա առջևի ոտերով

— Վեհօթիկ անդերառում, ես ներկայ եղայ ինձ Կոստյուկի դասնախոսութիւնը, որ յետիւ ռենցաւ Կայսերական Համալսարանի պատմական-գիտական թանկանշանքի մէջ եմ: Սա խոսքի «Мечты и действительность въ литературѣ русскихъ рмянъ» թէմայով: Երբ վերջացաւ այդ ամառախօսութիւնը, որչոր հետեւի եղողները ընդառնեցին նրան և սկսեցին հարց ու պատասխան: Մեր զեղարուեստի, գիտութեան և հոգեկան պատշգոյսի միւս ճիւղերի մասին ես այդպէս հանդիպեցի զիպի մեզ անցած չափազանց հետաքրքրութիւն, որը խնդրեցաւ բարենկատութեամբ թարգմանութիւն տալով ինձ վրաս Իրանի լեռնային, այս պատմական աստիճանի հիւսիս Կարբաճի լեռնային լեռնաշղթային համար կ'որհնէր զիրենց: Համարժեք տեսնում եմ մանուկ և մի օրս կ'են և իմեմք զգործակատարին, ասում է՝

— Տաւք ինձ, ինչպիսի, Հայաստանի աստիճանը:

— Ես կ'ուրախաց եւ շատ զգործակատարին այդ նիւթ վրաս:

— Ինչպէս...—հարցնում է գործակատարը:

— Հայաստանի պատմութիւնը, —կ'ընկնում հաս:

— Մենք այդպիսի զիրք չ'ունենք, —աստախառնում է գործակատարը:

— Մի՛ թէ... — զարմանում է այդ կինը: — Ի՞նչ. Վեհօթիկ ինչո՞ք...

— Ո՛չ, նա մեր գրականութեան մասին ընթացի բաները ունի, իսկ Հայաստանի պատմութիւն չ'ունի:

— Այլաստ, —ասում է այդ կինը և դուրս գնում:

Ես դուրս եկայ այդ լսանութից տխուր և տեսակ ամօթխածութեան ճնշման տակ:

— Մենք չունենք այն, ինչ ունեն ժերըրական ազգերը: Մենք գործութիւն չունենք և գրական ապագայի վրայ, և երբ իշխում են մեզ, պատմականի փոխարէն բաժանեմ ենք բնիւններս և... լուռ, արձանաձեւ դրածութեան մէջ:

Ինչպէս...

— ...!!!

*
*

Այժմ պարզ է ընթերցողներին, թէ ինչ

Մ. Ազի ան

[illegible]